

ועוד. ואם רק תצא למלחמה על אויבך, אזי יסיעו לך מן השמים עד שיקוים בך „ונתנו ד' אלקיך בידך“.

הקב תקיף עמו. (כ"ב ד)

האדם מחויב למעון עם בעל החמור המשא על חמורו, דכתיב הקם תקיף עמו. ולאפוקי אם הלכו הבעלים וא"ל הואיל ועליך מצוה למעון מעון, פסור, שנאמר עמו. וכדאיתא בספרי. וכן בכל עניני האדם אם מקדש עצמו מלמטה, מקדשין אותו מלמעלה, אם האדם מבקש אחר התפלה, נצור לשוגי מרע ושפתי מדבר מרמה, אם הוא בעצמו נשמר מזה, אזי מן השמים יעזרוהו אבל אם משליך האדם זה אחרי גוו ואינו עושה מאומה להשמר מזה, איך יבקש זה מהקב"ה?

וכן אנו מבקשים בתפלתנו „והאר עינינו בתורתך“, ואם אין אנו יושבים תיכף אחר התפלה אל השולחן ללמוד, אזי אין תפלתנו מתקבלת. הא למה זה דומה. לאחד שמבקש מחברו להלוות לו איזה סך, והמלווה הסכים, ובקש את הלווה לבוא אליו לביתו ושמה יתן לו את החלואה. ואם הלווה מתעצל ללכת אין לו להתרעם על המלווה על שלא הלווה לו. כן הדבר בעניננו, האדם מבקש מהש"ת להאיר עיניו בתורתו, והקב"ה משיבו, טוב הדבר אשר בקשת, שב אל השולחן וקח גמרא או משניות בידך, ואאיר את עיניך. אולם אם המבקש מסהר לעזוב את בית הכנסת לעסקיו, ואינו שם לב לעסק התורה, אז אין תפלתו מתקבלת, ומה שבקש הרי זו תפלת שוא, מבקש בפיו ולכו כל עמו. ב.

ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך (כ"ג טו).

הכתוב מדבר בענין הצניעות, ובקדושת המחנה. ונשתכחה בזה מדת הצניעות יותר מכל המדות המשוכחות, עד שהקב"ה ענש על המדה

מ ע ש י ל מ ל ד

(ב) וכה ה"י מפרש המשנה רבי מאיר אומר, הוי ממעט בעסק ועסוק בתורה וכו', ואם בטלת מן התורה יש לך בטלים הרבה כנגדך, ואם עמלת בתורה יש לו שכר הרבה ליתן לך (אבות פ"ד) ולכאורה מה פרוש הדברים „שכר הרבה“ כלום יקבל יותר ממה שמגיע לו? ומה באורן של „בטלים הרבה כנגדך“ — אלא עיקר ביאתו של האדם לעולם הזה הוא ללמוד תורה, וכל הזמן שהאדם עמל לפרנסתו נחשב לו כאונס ואין הוא נענש על בטול התורה בזמן ההוא, אבל בד"א, כשהאדם זהיר שלא להתבטל מלמודו בשעות הפנויות מעבודתו, זהו מאמר התנא, הוי ממעט בעסק, חשוך זמנך להרבות בלמוד התורה, אם תבזבז זמנך לריק, יש לך בטלים הרבה, תענש גם בעד הזמן שטרחת לפרנסתך. לעומת זה, אם עמלת בתורה יש לו שכר הרבה ליתן לך, תקבל את שכרך גם בעד השעות שעבדת בהן לפרנסתך, בבחינת חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה, מעלה עליו הכתוב כאלו עשאה.